

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Druga kmetom potrebna prošnja.

Sosedni nam nemški konservativni kmetje podpisujejo še drugo prošnjo, ki pa ni namenjena državnemu zboru dunajskemu, ampak ministru znotranjih zadev, grofu Taaffeju. Prosijo pa, naj bi minister deželnemu zboru štajerskemu predložil vladin predlog, po katerem bi na Štajerskem srenje dobile pravico ugovarjati zoper ženitve brezdomincev, nemaničev in postopačev. Tudi ta prošnja je tako važna, da jej gotovo pritrldijo naši slovenski kmetje. Glasi se tako-le:

„Slavno ministerstvo znotranjih zadev! Podpisani srenjski zastopniki prosimo, naj se politične ženičevske dovolitve zopet uvedejo, to pa tako, da bodo srenje dobile pravico vsaj nekaj časa braniti ženitve nekaterih ljudij. Uzroki so sledeči: 1. Vsled tega, da je deželni zbor štajerski s postavo od 20. septembra 1868. odpravil politično dovolitev ženičevsko, ženijo in možijo se pogosto takšni ljudje, pri katerih dobi srenja v kratkih letih dolžnost skrbeti za celo rodbino. Znano pak je, kako so srenje pa tudi posamezni davkeplačilci z drugimi javnimi davki itak hudo uže obloženi. Zbog tega ne moremo srenjski zastopniki dalje molčati in prenašati, kako je nemarnežem in sploh ljudem brez zasluzka in brez zmožnosti kaj zaslužiti na prosto voljo dano v sv. zakon stopati in rodbinam začetek dajati, katere vzdrževati je srenja uže naprej obsojena. 2. Odprava ženičevske dovolitve je na kvar tudi zakonskim samim, ki dano jim svobodo porabijo in se lehkomišelnostno ženijo pa nasledkov nič ne preudarijo. Kajti kmet-ski gospodarji jemljejo večjidel samo neoženjene ljudi v službo, oženjene težko in malokedaj. Zato pa lehkomišelnost v zakon stopivši ljudje silno težko dobre strehe dobijo in stalnega zasluzka. Morejo tedaj v najslabših hišah stanovati in stradati, ako nečejo precej od srenje podpore prositi. Pa tudi v tem slučaju se jim huda godi, vsakako hujše, kakor pa neoženjenim hlapcem in deklam, kajti srenje zamorejo jim le z najpotrebnejšim na pomoč biti. 3. Naposled odprava politične dovolitve

ženičevske slabo upliva na javno pravnost in poštenost. Lehkomišelnost v zakon vstopivši ljudje jednako lehkomišelnostno narazen bežijo. Dalje dajejo ravno prostovoljno ločeni zakonski povod in potuho ničvrednemu, pohujšljivemu življenju. Otroci takšnih zakonskih pogrešajo skoraj vsakšne odgoje in strahovanja. Končno je še omeniti, da so zakoni nemaničev vsled neizogibne sile uzrok pogostim tatbinam, goljušjam in drugim nepoštenim dejanjem. Srenja veliko leži brani divje zakone ali prileže, kakor pa v okom prihaja slabim nasledkom nemaničevskih zakonov.

Iz navedenega je dovolj jasno, kako slabo je se obneslo to, da so politično dovolitev ženičevsko odpravili. Pokorno podpisani srenjski zastopniki predlagamo toraj visokej c. k. vladi najnujnejšo prošnjo, naj blagovoli deželnemu zboru štajerskemu uže za prihodnjo sejo predložiti črtež postave, po kateri bi srenje dobile pravico vsaj nekaj časa ugovarjati in braniti ženitovanje nemaničev in za vzdrževanje nove rodbine nezmožnih ljudij.“

Nravstvena svoboda.

Človek na zemlji bivajoč uživa pravstveno svobodo. Te mu ne more nihče zabraniti od zunaj, nič od znotraj posiliti. Človek je popolnem svoboden izvoliti dobro pa tudi hudo, dokler na tem svetu živi. Njegova volja je prosta pri izbiranji od zunanje sile in znotranje vsakšne potrebe. Da se vsled te svobodne volje zamore človek nagnoti na slabo, na hudo stran, to samo ob sebi ni nič hudega. Velikoveč prilika je k zaslugam za nebesa. S tem da človek prostovoljno zavre vse hudo in se odloči za dobro, pridobiva si na zemlji zaslug, katere Bog končno v nebesih plačuje z večnim življenjem. Tako uči sv. katoliška Cerkva uže blizu 2000 let ter varuje človeku njegovo najblažejšo dostojnost in vrednost. Pravstvena svoboda po nanku sv. kat. Cerkve je podlaga vsemu krščanskemu življenju in popolnosti.

V tesni zvezi z нравstveno svobodo je človekova — vest, glas božji v človeški duši, ki sodi o vrednosti človeških dejanj. Vest je človeku znotranja razsodba, vsled katere to, kar kot pravo in dobro spozna, v dejanjih završava. To je res čudovita zmogljivost človeške duše. Ona sedi kakor sodnik na sodnem stolu in sodi človeka in ves svet. Vse, kar je prav in dobro, to pohvali, vse krivo in hudo pa graja. Svetej Cerkvi je človekova vest nedotakljivo svetišče. Slehernemu otročiču zabija: svojo vest imaš vselej ubogati; kedarkoli drugače storiš, kakor ti vest velevala, se pregrešiš. Sicer priznava pa tudi, da se pri marsikomu nahaja vest v neredu, da je kriva. No, v tem slučajih prosi vsakega, naj zmoto odloži in krivo vest zameni s pravo, kajti nasledki so grozni za vsakega, kateri je sam zakrivil svojo krivo vest in se ni brigal, da bi jo bil popravil. Nравstvenej svobodi blaga sestra je pa: znanstvena svoboda.

Dr. G. 3.

Gospodarske stvari.

Ali je Avstrija poljedelska ali obrtniška država?

Kar je minister kmetijstva v državnem zboru povdarjal, da je Avstrija bolj poljedelska kakor obrtniška, se je vnelo pričkanje med konservativci in liberalci, ki trdijo, da Avstrija je obrtniška država, in ker je liberalizem pečat obrtnij, zato mora tudi Avstrija liberalna biti. Poglejmo številke in vprašajmo jih, kaj one pravijo.

V najnovejših statističnih knjigah Kolba in Brachellia beremo, da koncem leta 1869 se je z različnimi obrtnijami bavilo:

399.619 lastnikov in zakupnikov,
1 milijon in 775.686 delavcev,
23.511 uradnikov fabriških in drugih,
s poljedelstvom pa:

1 milijon in 843.995 gospodarjev in zakupnikov,
5 milijonov in 623.935 delavcev,
29.570 uradnikov kmetijskih,
po takem s poljedelstvom
1 milijon in 444.376 gospodarjev,
6059 uradnikov več, kakor z obrtnijami.

V celi Avstriji z Ogersko vred je s kmetijstvom in gozdarstvom imelo opraviti 12 milijonov 521.005 ljudi, s produktivnimi obrtnijami pa le 2 milijona in 675.793. Jasno je tedaj, da delo od več kot 12 milijonov več iznaša, kakor pa delo le 2 milijonov. Po statistiki Neumanovi se vrednost poljedelskih pridelkov sme ceniti na 1696 milijonov fl. (Avstrije na 916, Ogerske pa na 780 milijonov fl.). Vrednost obrtnijskih izdelkov žalibog ni znana. Primerimo našo obrtnijo z obrtnijo po drugih tujih državah. Največji obrtniji ste obrtnija z železom in pa obrtnija tkanja (Textil-industrie). Leta 1878. se je v Avstriji z Ogersko

vred izdelalo 7·8 milijonov centov surovega železa, v Nemčiji 63·3, na Francoskem 28·9, na Angleškem 127·4, v severni Ameriki 56 milijonov, — jekla pa v Avstriji 1·6 milijonov, v Nemčiji 2·5, na Francoskem 5·2, na Angleškem 20, v severni Ameriki 16·8 milijonov centov. Isto tako je obrtnija Avstrije z volno veliko zadej za to obrtnijo drugih držav.

Vse druge številke pa kaže avstrijsko-ogersko poljedelstvo. Goved je Avstrija z Ogersko štela 11 milijonov in 78.000, Nemčija 15 milijonov in 300.000, Francoska 11 milijonov in 700.000, Angleška 9 milijonov 761.000, severna Amerika 34 milijonov, — ovac: Avstrija 18 milijonov in 701.000, Nemčija 27 milijonov in 300.000, Francoska 28 milijonov in 700.000, Angleška 32 milijonov in 571.000, Amerika 40 milijonov, — prešičev: Avstrija 5 milijonov in 742.000, Nemčija 7 milijonov in 100.000, Francoska 5 milijonov in 750.000, Angleška 3 milijone in 767.000, Amerika 32 milijonov. Vinski pridelek je v Avstriji znašal 6·7 milijonov hektolitrov, v Nemčiji 5·8, na Francoskem 70, na Angleškem 0, v severni Ameriki 7·5 milijonov hektolitrov. Ako se zdaj preračuna, koliko obrtnijskih izdelkov in koliko kmetijskih pridelkov pride na enega človeka v Avstriji, Nemčiji, Franciji, Angliji in severni Ameriki, je jasno kot beli dan, da je Avstrija v poglavitnih razdelkih velike obrtnije veliko za drugimi obrtnijskimi državami, — v kmetijskih pridelkih pa, štetih na enega človeka, vse druge evropske države daleč prekosi, le za severno Ameriko zaostaja.

S tem je dokazano, da prvo mesto v Avstriji ima poljedelstvo, in da krič liberalcev, ki trdijo, da je Avstrija obrtniška država, je le „švindal“, kakor je ves njih liberalizem le „humbug“.

Sol kako in koliko nje je treba živini podajati.

M. Kubinjska sol, tako imenovani klorovi natrium, je bistveni del vseh delkov živalskega trupla in je za živalsko telo dvojnega pomena, sol namreč redi in pa draži. Poslednje delo je po posebno blagodejnih učinkih, kateri so po mnogih skušnjah dokazani, popolnoma opravičeno. Sol poviša okusnost in tečnost vsake hrane, vzbuja prebavljanje in pospešuje spreminjavo snovi. Zato je od soli le posrednji upliv pričakovati na povišanje živalskih pridelkov, t. j. na narejanje mesa in masti, na napravljanje mleka in volne.

Sol provzročuje žejo in ta potrebuje vode. Preveč vode pa pomnožuje ne le spreminjavo v živalskem telesu po nepotrebni meri, ampak tudi več izločevanja vode v podobi heavnice, pota itd., kar zopet po nepotrebem nekatere dele hrane za se potrebuje. Zato je treba se varovati, da se živini posebno pitavni preveč soli ne daje. Množina soli, kolikor se nje na jedno živinčce daje, se ravna poglavitno: 1. po kakovosti živinčeta; 2. po starosti oziroma po živi teži njegovi; 3. po porabi

živinčeta zlasti pri prežvekovavcih in 4. po klaji, ktera se živini polaga. Konjem ni toliko soli treba, kolikor goveji živini in ovcam. Brezslastna klaja, na primer izprano seno, slama se navadno solijo. Na konja se računni pri močni obilni klaji z surovim korenstvom dvakrat na teden po 50—70 gramov kuhinjske soli. Mlečnim kravam se polaga na dan po 10—15 gramov na glavo; pitavni govedi 15—20 gramov pri živi teži od 500 kilogramov. Pri pitanji se živini ne sme več soli dajati, nego je neobhodno potrebno in sicer le zaradi tega, da se potrata redivnih snovi, t. j. klaje zabrani. Ravno tako se zdravje ovčjih čred posebno po tako zvanem solnem lizanju bistveno pospešuje in vzdržuje. Ovca piteanca naj dobiva vsak dan po 6—8 gramov, vsaka druga ovca pa po 2—4 gramov. Svinjam se navadno sol posebej ne poklada, ker je že njihova krma večidel soljena, zlasti če se jim pomije k drugi klaji pridajajo. Tam, kjer se svinje z repnimi ostanki iz cukrarnic krmijo, se jim soli čisto nič ne sme pridevati, ker so ti ostanki že sami na sebi precej slani. Ko bi se še solili, potratilo bi se preveč krme po nepotrebnem, pa tudi driska živinčetom lahko provzročila. Voden črevesa slabeči hrani, kakoršna je navadna repa strnišnica, je pa dobro nekoliko soli. Množina soli, kolikor se je mora živinčetom položiti, se le da izvedeti, ako se vse gori omenjene točke dobro preudarijo in v ozir jemljó. Najboljše je polaganje soli tako imenovano lizanje, kakor je to v navadi. S tem, da se živinčetom prepušča toliko soli lizati, kolikor se jim poljubi, se najprej škodljivi učinki soli zabranijo.

Sejmovi na Koroškem 25. oktobra Celovec; 28. okt. Freže, Gutštajn, Kapla, sv. Lenart, sv. Mohor, Sachsenburg.

Dopisi.

Iz Murskega polja. (Graška razstava.)

III. Na lančnem mostu je vihrala zastava kraj zastave. Štirje stebri, ki most držijo, so bili tako okinčani, da je bilo veselo gledati. Graški „tramvaji“ so pa hitro smukali sem in tje čez most in dalje naprej na obe strani mesta. „Tramvaj“, to je voz, podoben vagonu na železnici, samo da je manjši. Vozi se lahko okoli 20 oseb na njem, vprežen je en konj; le redko sta po dva, ker eden prav lahko vleče, samo v višine je težje. Po cesti so nadevane štiri šinje, kakor to vidimo na železnici, s tem razločkom, da so polovico slabejše; po dvema šinjama grejo vozovi na eno stran, po dvema pa na drugo. Najvišjo število sem videl na vozi 32, tedaj je še morebiti jih več ko 32 takih vozov. Da se enok pelje po uro daleč, je od osebe plačati 8 kr. Zdaj je bila cena zvišana na 20 kr. Na Murskem trgu je že gorel plin, da je razsvetljeval trg in ulice. Kraj trga štric milosrčne cerkve je pa gorel plin v znamenji cesarskega dvoglavega orla; luč je bila lepo sestavljena

iz več stotin lučic. Od tod krenemo na svojo prenočišče, kjer še konje oskrbimo, zatem se podamo k počitku. Tretji den, to je 1. septembra smo nekteri se vdeležili sv. službe božje v cerkvi posvečeni sv. Trojici. Cerkev je snažna s postranskima altarjema, na levi strani Marije brezmadežno spočete na pravi pa Kristus na križi. Po dokončanem sv. opravilu se vrnemo na naš prostor, zajetek opravimo, potem se napotimo po bližnji poti k razstavinemu prostoru. Šli smo čez strugin most in čez Muro prek železničnega mosta, kder je dovoljeno peš prehajati. Kakih 10 minut od mosta smo bili pri rastavinem torišči. Že od daleč se je videlo plapotanje različnih plemenov zastav. Veliko ljudstva je mrgolelo pred najlepšim razstavinim prostorom, na katerem je zaznamovan napis: „Industrie-Halle 1880. Pred tem prostorom, ravno pred vhom v razstavo, je bil postavljen lep štirivoglat oder in na vsaki strani tega še en manjši, bolj na vsaki strani je pa še bil zvišan prostor, na katerem je poslušajoča gospoda sedela. Ravno, ko pridemo, je bil govor končan, ki ga je govoril Karol Ludovik, brat našega svetlega cesarja. Od gospode so nekteri se podali v razstavo, drugi so pa se peljali na tramvajih ali pa v kritih vozeh (kočijah) v mesto. Pred temi prostori so vihrale 4 velike zastave, na katerih je bil avstrijski in štajerski grb. Tudi mi se podamo v mesto, ker nam je bila vstopnina 1 gld. od osebe prevelika. Nekoliko pogledamo od strani razstavino poslopje, potem pa gremo v mesto krez veliki trg, kjer pojdoč pogledamo v mestno farno cerkvo, ki je prav lepa, ž njo se menda nobena v mestu ne more meriti. Hišo božjo zapustivši ogledovali smo še visoke hrame, dokler nas žeja ni spravila v gostilnico, kjer popijemo par glažkov pive, liter po 16 kr., in povzijemo nekoliko kruha, ker so druge jedi čez mero drage. Bilo je pol dvanajstih. Ker smo že zaran sklenoli, da moramo obiskati gradišče, se podamo gori na breg, kamor so nas poti v ovinkih peljale zmirom višje in višje po gošah in drevoredih, ki so kraj poti nasajeni. Gori smo. Bili smo najprvle pri stolpu, ki je sezidan samo od zemlje in kakih 6 metrov visok, na njem je velika ura, da se lahko iz nižine vidi, koliko je. Od tod se podamo k vodnjaku (študencu), ki je tako globok, da menda sega do Murske nižine in vode. Nad njim je priredjeno vitlo, a na strani je priprava, kamor se živina priprega, da v okrog hodeč vodo gori vlačí; edna vedra gre gori, druga doli, vsaka drži okoli 70 litrov. Tu se potnik lahko napije čiste in mrzle vode. Od tod gremo na okoli kraj hiše, v katero je brzovav (telegraf) napeljan. Ta telegraf je le samo iz mesta in v mesto, da čuvaj naznani, ako je kje kaj posebnega. Od tod pojdemo dalje na okoli, od koder smo imeli razgled na večerno, večernojužno in južno stran odprt. Zdaj se podamo na najvišji prostor, kjer je priprava, da se lahko z daljnogledom gleda na vse strani. Tu je lep prostor, po katerem so poti na-

peljani na vse strani. Pogledamo še na severno in juterno stran in vstopimo v zvonik, v katerem visi zvon, ki je bil zlit 1588 iz zaplenjenih turških kanonov. Leta 1724 pa preobrnjen tako, da cambelj ali bat na druga dva kraja vdari, tehta ali vaga 160 centov. Pred nekaterimi tedni mu je bil novi cambelj obešen, stari pa leži zunaj na trati, ki ga nisem mogel od tal vzdigniti. Zvoni se zaran, opoldne in zvečer. Od tod idemo mimo dveh gostilnic, v katerih je ljudstvo jedlo in pilo v prostoru, kjer smo videli 6 kanonov in 13 možnarjev. Zdaj se vrnemo nazaj na kraj brega, kjer še mesto pogledamo, pa tudi cerkve smo prešteli, katerih smo našli 18; krčmar pri našem stanovanju nam je pa pravil, da jih je še več. Pa še kaj druga smo pregledovali, zlasti razstavo in razne tovarne. Na gradišči Gračani jako za red in ohranjenje zidov skrbijo, zato je tudi vse lepo in snažno, tudi čuvaj je gori, on pazi, da kdo kaj ne poškoduje. Umetno je bilo zidanje pred več stotin leti tega grada, kakor še zdaj svedočijo dandanes stene, katerih še se mnogo vidi se ve da porušenih, pa vendar zdaj zavarovanih; prostora zdaj ni dosti, da bi bil za kake shrambe. Tu se človek lahko spomni kitice v narodni pesmi: Vse mine in ide kakor solnce za goro, — Pa močno zidovje več stalo ne bo. Vrnemo se v dolino in čez lančni most na stanovališče, kjer ob pol četrti uri obed opravimo in smo za ta den mirovali. Le toliko še pristavim, da je ta dan bil živinski sejem. Govejske živine je se prignalo precej, posebno klavnih volov in pa veliko število močnih in žmetnih (težkih) bikov. Konj je bilo po malo, pa še to ne kaj posebnega. (Dalje prih.)

Od sv. Jurija na Šavnici. (Tukajšnja kat. slov. društvo) je imelo 19. dan kimovec t. l. svoj občni zbor; najprej poroča g. predsednik o delovanju v preteklem letu, med drugim omenja, kako so naši vrli slovenski poslanci v državnem zboru zraven vsega posmeha in nasprotovanja skupno prošnjo ministerstvu izročili, naj se vendar tudi nas Slovencev spominja pri odlokih za šole in uradnije glede sloven. jezika; da je odbor tega društva po izgledu nekaterih vrlih srenj spisal prošnjo, ter podal vrlim srenjskim predstojnikom po fari za podpis, kar so vsi z veseljem storili, in jo po tem poslal našemu vrlému poslancu g. Hermanu. Za tem se je volil novi odbor, voljeni so po večini stari udje v odbor. J. Košar, predsednik, M. Županec, namestnik, Fr. Geč, denarničar, J. Kupljen, zapisnikar, Bratkovič, namestnik, J. Subač, M. Ritonja, F. Stramič, Val. Košar in J. Hrašovec, odborniki. Po tem stopi g. dr. Lasbaher od sv. Duha na oder, ter razlaga, kako smo v par desetletjih napredovali na duševnem, pa žalibog ne tako na gospodarskem polji, ter kaže narod, kojega bi zamogli pa tudi morali nasledovati, ako nečemo do cela propasti, namreč narod francozki, razložji, da le nedolžen, bogat narod sme upati svojega obstanka in blagostanja, da takega ne more drugi

potlačiti. Slednjič še omeni, kako silno potrebne bi bile nadaljevalne šole za kmetiško mladež ter konča svoj lepi govor, kojega je zbrano občinstvo z veseljem in jako pazljivo poslušalo, z Val. Vodnikovo pesmijo: „Slovenec tvoja zemlja je zdrava“ itd. H koncu g. Lasbaherjevega govora dobi predsednik list od deželnega poslanca g. Kukovca, da mu ni mogoče danes priti k zboru, ter naznani uzrok, kar je predsednik društvu naznanil, koje je izreklo glasno željo, imeti g. poslanca v svoji sredini, ter mu potožiti svojih nevolj in naznani nekotih predlogov. Potem še je g. Franc Sinko učitelj na Primorskem, bivajoč tukaj na šolskih počitnicah pri bratu, govoril nekaj besed o šegah slovenskih Primorcev.

Iz Pilštajna. Veseli čas za Pilštansko faro bil je na Roženkrančko nedeljo; uže v sredo na god sv. Mihaela je nam streljanje iz možnarjev in veselo zvonjenje naznanilo god našega farnega patrona, in 700 letnico obstanka naše farne cerkve; še večje veselje obhajali smo pa na Roženkrančko nedeljo, ker smo imeli slovesno kronanje Matere božje sv. Škapulirja; bilo je pri toti slovesnosti 12 duhovnikov pričujočih in čez 200 belo oblečenih devic, katere so častitljivo spremljale v procesiji preblazeno devico Marijo. Sprevod vodili so prečastiti g. dekan Kozjanski; ljudij je bilo toliko pri toti slovesnosti pričujočih, da najstarejši ljudje ne pomnijo. Veliko hvalo izrekajo preč. g. župniku kakor tudi g. kaplanu za obilni trud in kinčanje naše cerkve farani. Bog ju ohrani še mnogo, mnogo let!

Iz Ljutomera. (Poberki za Hammer-Amboss kandidatom.) Nemškutarska garda šteje tukaj malo vojakov, kakor se je videlo pri volitvi „Hammer-Ambossa“, t. j. dr. Šmidrerja v Ormoži. Samo 12 tržanov, stebrov nemštva (?), ktere so v Ormoži 12 nemškutarskih apostolov imenovali, se je v volilni sobi prikazalo. Ker pa je znano, da se nemškutarji radi med seboj grizejo, se jim je kot 13 pridružil — čuda velika — c. kr. sodnik. Da so še jih toliko vkup spravili, je znabiti pomagalo to, ker je c. kr. uradnik, kteremu tukaj „komisar“ pravijo, Girstmajerjevega zeta, ko je v Ljutomer došel, od hiše do hiše spremljal. Veliko rajši bi tega gospoda videli v pisarni, kjer ga gotovo boljše delo čaka, nego vladi nasprotnega kandidata spremljati. Za volitev g. Bindleherja pa se je iz Ljutomera udeležilo 30 volilcev. Lepo število, ako pomislimo, da je pot v Ormož daljna in je dela bilo na polji obilno. Žrtvovalo je se za blagor mile Avstrije, žrtvovali so se, ker hočejo in želijo, da bi vendar enkrat bil mir med avstrijskimi narodi. Živeli! Naj stojijo v taki priliki složni za domovino in slovenski narod, zoper Hammer-Amboss. Ako smo vedno složni, ne propademo.

Z vrhov Pohorja. (Letina, našim poslancem.) Ako se sedajni čas v lepem vremenu oziramo po polji, vidimo, kako se poti marljivi

kmet povsod. Tu orjejo za ozimino, tam trgajo koruzo. Vmes prosijo Boga za dolgo lepo vreme, da zamorejo pospraviti vse svoje pridelke. Vse pa opravljajo veselo, ker jim je Bog dal še precej dobro letino. Pšenica je bila sicer po nekterih krajih polna ljulike, a drugače izvrstna. Ozimna rž je bila, kjer je zima nij pobrala, lepa, dobro se je obnesla jarina: rž, oves, najbolj pa ječmen. Krompir je še precej poln, ter še nij preveč gujil, kar mu je sicer navada. Ajda je polna, le nekaj bolj medlega semena. Zelje je pa slabo, ker so ga črvi na jesen jako objedali. Koruza je bolj slaba ko lepa, pa kaj pomaga, ko še zeleno hoče požrešna živad požreti. Ako pa ubogi kmet hoče jo preganjati, je hitro ob puško, drugega strašila se živad tak ne boji — in sploh ako iz hiše stopi proganjat od svojega imetja škodljivcev, je uže imenovan kot lovski tat in če prideta z žandarjem vkup, je kot tak kaznovan. Ali nij to velika krivica?! Postavim nad koruzo hodijo najbolj šoje, viane in lisice, toraj najškodljivše živali, ktere pokončavati so pa kmetu roke zavezane. Po zimi hodijo nad sadno drevje zajci, ter je hudo obglodajo, pa tudi proti tem je kmet golih rok. Spominjam se, kar pripovedujejo vojaki doma, kako jih namreč oficirji pri vajah zmerjajo, češ, namesto po nedeljah igrati in lenobo pasti, se rajši bi učili streljati. In nij čuda, da se nekteri novinec puške celo boji, ko pride k vojakom. Vse to govori, da je treba lovsko postavo predrugčiti in to v korist kmetom, da bi namreč lovsko najemščino čisto odpravili ali pa prenaredili takó, da bi kmetje saj na polji smeli nositi orožje.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svtili cesar odpotovali so na Šlezijo ter prideje v Budimpešto nazaj dne 24. okt. ter bodo takoj sprejeli poklon avstrijsko-ogerskih državnih poslancev (delegacije), ki se posvetujejo o skupnih potrebah vojaštva in zunanjih zadev. Zavzeli se smo, ko smo poizvedeli, da vzajemni vojni minister tirja 7 milijonov goldinarjev več nego lani, za vsem vkup 98 milijonov, med temi $2\frac{1}{2}$ milijona za napravljanje trdnjav. Slovanski Čehove štejejo 5 milijonov duš, a v delegacijah imajo samo 1 zastopnika (dr. Šroma iz Moravskega); nasprotno pa Nemci od 60 zastopnikov imajo njih 50. „Tako so Nemci v Avstriji zatirani“ dostavlja tukaj ljubljanski „Slovenec“. — Nemški liberalci in jihoji judovski pisarji trobijo na ves glas po svetu „nemštvo je v nevarnosti“. Temu nasproti zberejo se nemški konservativci v Linci, pozvani od svojih poslancev, ter bodo v imenu nemških kmetov in rokodelcev, t. j. ogromne večine Nemcev v Avstriji, ugovarjali, da bi se nemško-liberalna in židovska pešica ljudij drznila govoriti v imenu vseh avstrijskih Nemcev. S tem so nemški konservativci res pravo zadeli. Hvala jim! — Na Dunaji so na borzi ljudje zopet stra-

hovito veliko denarja zgubili, ker je mnogo menših kapitalistov zablodilo v nastavljene mreže velikanskih denarnih mogoteev. — Malo mesto Hallein šteje nekaj čez 3000 duš pa ima liberalni mestni zastop, ki je nesrečnežem 25.000 fl. dolga nakopal. Tako gospodari liberalna gospoda več ali menje povsod. — Ogerski finančni minister je državnemu zboru žalostno novico naznanil, da bodo davkeplačilci l. 1881 samo za državne dolgove morali obrestij plačati 105 milijonov goldinarjev. Toliko dolga naredili so liberalni ogerski poslanci v teku 12 let. — Hrvatski banov namestnik g. Živkovič postal je baron z naslovom „Fruškagorski“. Ogerski mlini so nekaj časa veliko moke prodali na Nemško in Angleško, sedaj so skoro polovico prometa zgubili, ker jim ameriška moka kupčijo jemlje. To je hud udarec za Ogersko. Turški Husni-paša je prišel na Dunaj in tirja, naj mu naša vlada izroči orožje in strelivo, katero so naši vojaki v Bosni in Hercegovini zaplenili. Vlada vabi naseljencev v Bosno in obeta precej ugodnih pobiljškov in podpore.

Vnanje države. Črnogorci še nimajo Dulcina ali Ulčinja; Turki zvijačno vse zavlečejo in se norec delajo iz evropskih velevlad in njihovih oklopnice; ob enem polagajo 600 torpedov v morje, da nebi moglo tuje brodovje v Dardanele in Carigrad; v Prizrenu so ubili avstrijskemu konzulu uradnika z ženo vred. — Greški kralj bil je nedavno v Rimu ter mu je italijanski kralj obečal pomoči zoper Turka; doma je greško ministerstvo vzelo 60 milijonov v zajem in dela urnih priprav za boj. — Pomenljivo je tudi to, da je rumunski knez Karol komaj prišedši iz potovanja na Nemškem in po Avstriji domov obiskal bolgarskega kneza v Ruščuku ter naznanil željo obiskati tudi srbskega kneza. To kaže na zvezo teh 3 knezov. — Ruski car hoče se zopet oženiti s kneginjo Dolgorukovo ter cesarjeviča proglasiti za sovladarja. V Sibirijo začeli so železnico staviti preko Uralskih gorā iz Jekaterinoslava v Tulenj. — Dne 15. okt. prišel je nemški cesar Viljelm in jegov Bismark in Moltke v Kolin k posvečevanju nove stolne cerkve. Svečanost je bila čisto posvetna, duhovnikov ni bilo videti nebenega, le stolni kanoniki so pri velikih vratih pričakovali cesarja, ga spodobno pozdravili in poprosivši ga, naj jim da izgnanega pastirja in nadškofa nazaj, zopet izginiti, ko je bil „Te Deum“ odpevan. — Francozi so ta teden izgnali karmelite in barnabite. Kako slabo pa je, če ljudje vere nimajo, kažejo njihovi generali, ki tajne zaukaze vojaškega ministra in brambovske čiteže ničvrednim ženskam izdajajo, katere je potem Bismarku izročujejo. Bismark izvé za vsako stopinjo francoskih ministrov. Italijanov je se mnogo izselilo v južno Ameriko, kder so marljivo začeli vinsko trto saditi. — Do sedaj so zlato iz Amerike v Evropo vozili, sedaj hiti zlato za pšenico, moko itd. v Ameriko nazaj, samo meseca augusta in septembra je tje šlo 44

milijonov goldinarjev v zlatu. Tudi Avstralija začela je izvažati zrnja in moke; sedaj je na poti v Evropo 15.000 meterskih centov zrnja in moke. Evropeci ubožavamo sred liberalnih naprav!

Za poduk in kratek čas.

Anton Magdič

doktor vsega zdravilstva, bivši zdravnik v Ormoži.

II. V gimnaziji prekosil je Anton Magdič vse svoje součence tako sijajno, da je bil v vseh 12 semestrih vedno „prvi“; še tekmovati z njim nobeden ni mogel, le on je prejel koncem leta vselej odločeno darilo. Več ko sto let že obstoji Mariborska državna gimnazija, pa ne vem, ali je imela kedaj tako odličnega dijaka. V tisti dobi so imele gimnazije po 6 razredov. Kdor se je hotel dalje šolati, moral je iti na vseučilišče in tu dovršiti v dveh letih tako imenovane modroslovske šole — Slovenci so svoj čas tudi pravili: „črna šola“. Zbralo se je tedaj v modroslovskih šolah iz Graške, Mariborske, Celjske in več drugih inostranskih gimnazij do 200 modroslovcev in mladi dijaki bili so mahoma v bolj prostem vseučiliščnem zraku, t. j. ni se je tako strogo pazilo na njihovo obnašanje, kakor na gimnaziji, kar je tudi v velikem mestu nemogoče. Mladi človek moral je sedaj pokazati, kako se je že utrdil njegov značaj ali se vé, akoprav ga učiteljevo oko po vseh potih ne zasleduje, pametno in pošteno gibati in razume svoj uzvišeni poklic; zlasti čas posvetiti koristnim vědam, in si nabirati za svoje življenje tisti dragi zaklad, ki ga molji ne morejo snesti, ne grdi tatovi ukrasti. V ta namen ima vseučiliščnik obilno prilike. V prostih urah zamore poslušati predavanja različnih predmetov. — Kakor poznamo do sedaj našega izvrstnega gimnazijalca, diko Mariborskih dijakov, smemo upati, naš mladi modroslovec g. Anton Magdič — v modroslovji so gg. profesorji vsakemu dijaku dali častni naslov „gospod“ — bo tudi v Gradci pokazal, kaj zamore bistra slovenska glava in vstrajna delavnost, ki od Boga podarjenih talentov ne zakoplje, temoč ž njimi pridno kupčuje. Blaga Magdičeva gospa izročila mi je na pregled vsa spričevala svojega rajnega nepozabljivega tovarša in iz teh povzamem: g. Anton Magdič imel je v vseh obligatnih predmetih, t. j. v tistih, ktere je moral vsak modroslovec poslušati, „odliko“ — naši gg. školniki so nam v tisti dobi pravili: „sehr gut“. — Razen teh obligatnih pa je naš ukaželni dijak še poslušal in skušnjo napravil iz 10 prostovoljnih predmetov (iz slovenskega jezika, klasične literature, pedagogike, grške filologije, državne zgodovine (Staatsgeschichte), zgodovine modroslovja, leposlovja (Aestetik), rastlinstva, rudninoslovja, živalstva.) In tudi iz teh predmetov imel je koncem leta „odliko“; prvi red dobil je le enkrat v prvem semestru iz

pedagogike (Erziehungskunde), in kakor njegovi sošolci trdijo, zaslužil je tudi odliko. Slavno za našega rojaka bilo je tedaj tudi modroslovje dovršeno. Trije poti bili so mu sedaj odprti: pravo-znanstvo, bogoslovje, zdravilstvo. Za katero panogo bo se odločil naš modroslovec? Sedaj je šlo za to, končno izvoliti svoj poklic, misliti na stan, v katerem bo delal ves čas svojega življenja za svoj blagor in bližnjega. Vsi njegovi sošolci sodili so: Anton bo duhovniški stan izvolil, vsem se je dozdevalo, drugače celo biti ne more, bil je namreč krotkosrčen, pohleven; eden njegovih osemletnih sošolcev mi trdi: nikedar ga nisem razdraženega, jeznega videl. Bil je ponižen; pri svojih obširnih vednostih ni bil nikoli ošaben, sè vsemi kolegi prijazen, ljubeznjiv, slabejšim je vselej rad pomagal, družbe ni iskal, če se je primerilo, da se je pri kaki priliki sošlo več dijakov, bil je vesel, pri taki priloznosti je rad kratkočasil družbo s kakim izrekom starih učenjakov. Horacija, njemu najbolj priljubljenega klasika, znal je pre skoraj vsega na pamet. Bil je natančen v izpolnjevanji vseh dolžnosti, vestno je opravljal vedno, tudi na Dunaji, tiste verske dolžnosti, ki se jih sedajni čas mnogi lecajo, ki gosposko suknjo nosijo. Veran katoličan ostal je ves čas svojega življenja; mimogredé naj bo omenjeno: tudi kot doktor zdravilstva obiskoval je natančno nedeljsko božjo službo, v adventu navadno tudi po delavnikih zornice. Velikonočno dolžnost opravljal je vestno vsako leto ob enem sè svojo gospó. Odločeni den prišel je v hišo božjo, se postavil k spovednici med kmete in čakal potrpečljivo, dokler nij prišel na njega red. — Kdor je Dr. Magdiča poznal, tistemu ne bo treba trditi; da je vse to storil iz verskega pripricanja, katero je od mladostnih lét nosil v svojem blagem srei. Od svojih predpostavljanih bil je tedaj vedno ljubljen. Tak vzor izvrstnega dijaka glede uka in obnašanja bil bi gotovo tudi vse časti vreden duhovnik, ako bi si bil ta stan izvolil. Da so starši to želeli, posebno ljuba mamica, o tem ni dvojiti. Slovenski kmečki starši navadno mislijo: njihov otrok je najsrečnejši, če pride v duhovenski stan; pa silili ga menda nikakor nijso. Oče Ivan bili so v celem okraji znani kot pameten mož in tak zna dobro, da ne gre otroka siliti v stan, za katerega od Boga ni poklican, najmenje pa kaže siliti v duhovenski stan. Nesrečen, ker sè svojim stanom nezadovoljen, duhovnik zamore več škodovati, kakor 10 vrednih popraviti. Pa mladenič, kedar voli stan, ne sme pitati samo svojega srca svojega nagnjenja, tudi razum mora zraven govoriti, ta mora razsoditi vse okoliščine in razmere, ali je tudi v stanu tisto srečno doseči, k čemur se mu sree nagneno dozdeva. Bistra glava našega vrlega Antona spoznavši vse svoje razmere menda do 8. šole ni drugače mislila, kakor postati duhovnikom, pa Bog je drugače obrnil; Bog je mu odkazal poklic, na katerega še do sedaj mislil nij; — kako da je to prišlo, hočemo kmalu videti. (Dalje prih.)

Poziv.

Naš narod slovenski se je začel zadnja leta krepko razvijati. Napredoval je posebno v svojem duševnem in narodnem življenju. Povzdiguje se še vedno bolj in bolj ter poskuša si po svojem duševnem delovanju priboriti med drugimi narodi svoje častno mu odločeno mesto. Slovenska inteligenca se množi od dne do dne ter zahteva zdrave dušne hrane v svojem materinem jeziku. Naši mladini je potreba v čisti slovenščini pripravnega berila, ki jo naj uči spoznavati proizvode slovenskega kakor slovanskih in drugih narodov. Slovenski pisatelji pa potrebujejo krepkega glasila, v katerem bi objavljali svoja duševna dela, lepoznavna kakor znanstvena, in tako občasno podajali svoje izdelke našemu omike in poduka želnemu svetu slovenskemu. Da se tedaj vstvari krepko glasilo slovensko, je nujno potreba, osobito pa ker nam še tudi „Zvon“, edini leposlovni list slovenski ob novem letu prenehati hoče, kakor nam čestito uredništvo Zvonovo na dotično vprašanje naznanja. Zatorej se je združila trojica slovenskih mož in se zavezala ustanoviti Slovincem nov list.

Pričakuje saj, da dobi to novo podvzetje med Slovenci občno priznanje in zaupanje; prvič stojita novemu podvzetju na čelu dva Slovincem, kakor sosednjim narodom, po svojih slovstvenih delih znana slovenska pisatelja in učenjaka, vseučilišni profesor gosp. dr. Gregor Krek, in naš starosta gosp. župnik Davorin Trstenjak, in drugič je na našo prošnjo tiskarnica družbe sv. Mohorja, zanesljiv in slovensko stvar vedno podpirajoč zavod, založništvo prevzela. S to izjavo se torej obračamo do Vas, čestiti gospod, in Vas prosimo se s podpisanimi združiti, novemu listu Vaše duševne moči posvetiti in novo glasilo, kolikor mogoče, podpirati. Novemu listu bode ime in napis: Kres. Leposloven in znanstven list. Sodelovanjem prof. dr. Gregora Kreka in Davorina Trstenjaka ureduje dr. Jak. Šket, gimn. prof. v Celovci. Tiska in založuje tiskarnica družbe sv. Mohorja v Celovci.

„Kres“ bi izhajal v prijaznej obliki in obliki v mesečnih zvezkih na 3—4 polah začetkom vsakega mesenca počenši od novega leta 1881; veljal bi 4 gl. na leto, in se tudi lahko po zvezkih v knjigarnah kupoval. V svojem prvem oddelku bi „Kres“ donášal leposlovne stvari: pesni, kratke romane, novele, povesti, humoreske — izvirne ali tudi v prevodu iz slovanskih in drugih jezikov; narodne pesni, pravljice, pregovore, navade in šege, sploh narodno blago; potopise, popise slovenske zemlje in ljudstva itd., v drugem pa znanstvene spise s posebnim ozirom na slovenski in slovanski svet, iz povestnice, starinstva in bajeslovja; iz prirodno- in jezikoslovstva; iz slovstvene in kulturne povestnice Slovencev in slovanskih narodov sploh. Nazadnje sledi slovstveni pregled slovenskih in slovanskih proizvodov, kterega bode preskrboval prof. dr. Krek, in ki ima posredovati med Slovenci in drugimi Slovani. Večkrat se bodo

objavljali času primerni dopisi, ki nam dokazujejo kulturno stališče in slovstveno življenje po raznih krajih slovenskih. To je na kratko načrt novemu listu, ki naj postane središče vsega slovenskega razumništva. Blagovolite tedaj naš slovenskemu narodu posvečeni namen s svojim peresom podpirati in iz Vašega duševnega delokroga kakov primeren spis vsaj do 15. novembra uredništvu, ali že dovršenega poslati, ali pa naznaniti, hočete-li novi list s svojim peresom podpirati ali ne. Rokopisi, ki se naj v Celovec pošiljajo, se bodo po mogočosti odškodovali in sicer po kakovosti gradiva in številu naročnikov.

Smešničar 43. Srečajo se trije modrijani vprašajoč se, kateri izmed njih je tako moder, da si zamore največ zaželeli. Prvi reče: jaz si želim 9 ladij polnih šivank, vsaka šivanka naj bi imela svojega krojača, a vsak krojač po 9 vreč ali žakljev cekinov. Drugi reče: jaz bi imel rad polno morje črnila (tinte), da bi pisal same številke toliko časa, da bi se vse morje izpraznilo, a potem toliko cekinov, kolikor jih napisana številka kaže. Tretji pa reče: jaz bi pa najraje imel, da bi vidva potem umrla in vse to meni pustila.

Razne stvari.

(*Mariborski trgovci*) so dne 9. okt. t. l. sklenoli svoje trgovske učence pošiljati v trgovsko šolo g. Reschovo in nebenega ne odpustiti kot trgovskega pomočnika, če ni na tej šoli dobre skušnje napravil in se vseskozi pošteno, pravstveno obnašal. Tako je prav.

(*Iz celjske okolice*) se nam poroča, da so se pretečene dni vršile volitve odbornikov za občinski zastop celjske okolice. Z izidom volitev smemo biti jako zadovoljni; kajti izbrali so se v občinske zastopnike skoraj soglasno sami razumni in poštene slovenski rodoljubi. Upamo toraj, da si bodo iz svoje srede izvolili tudi zanesljivega, značajnega in odločnega Slovence v svojega župana. Takega moža nam je pri tukajšnjih razmerah jako potreba.

(*Južna železnica*) hoče svoje zemljišče vknjižiti dati. Kdor ima ugovarjati, naj se pritoži pri c. k. okrajnej sodnji v Mariboru dne 25. novembra t. l. Omenjeni den pridejo na vrsto srenje: sv. Magdalena, Poberž, Radvanje, Razvanje, Bohova, Hoče, Rogoza, Slivnica, Orehova ves, Hotinja ves, Frauhaim, Rače, Ješence in Podova. Poznej je vsak ugovor zastoj.

(*Okolica Šoštanjaska*) je ločena od trga in postane samosvoja srenja.

(*Živinski sejem*) bo pri sv. Tomaži nad Veliko Nedeljo dne 28. okt. t. l.

(*Žandarjev nastavili*) so v Poličanah, ker jih je uže precej treba bilo.

(*Železnico merijo*) s pomočjo nadinženirja g. Knöch-a od Poličan do Rogaca.

(† *Svak poslanca g. dr. Radaja*) feldmaršal-lajtnant Franc vitez Latterer plem. Lintenburg je po hudej bolezní previden s sv. zakramenti umrl v Mariboru.

(*Od sv. Lovrenca v Slov. goricah*) se nam poroča, da je tamošnji občinski zastop sklenil dne 17. okt. t. l. enoglasno zanaprej uradovati gledé na vse urade le v domačem slovenskem jeziku! Slava! Kaj pa vi Zagorci, Sakušakci, Hlaponci, Gerlinci, Šmolinci in drugi?

(*Za naducitelja v Ločah*) pri Konjicah ime novan je g. Pavel Leitgeb.

(*Pobotnice ali „kvitinge“ slovenske*) prejemati je dolžna vsaka davkarija na Kranjskem. Mislimo, da to tudi na slovenskem Štajerskem prepovedano ni. Vsaj veli visokega c. k. finančnega ministra ukaz od dne 15. avgusta 1880. šte. 24321: dass von den Steuerämtern Quittungen, welche in slovenischer Sprache verfasst sind, anstandslos anzunehmen und zu beamtshandeln sind.

(*Cerkvo na Ptujскеj gori*) smemo prištevati najlepšim gotiškim stavbam v škofiji pa močno je uže popravljjanja potrebna. Popravljanje bi 20.000 fl. stalo. Vlada je baje voljna doplačati 3000 fl.

(*Od sv. Martina pri Slov. Gradci*) se poroča, da so v noči od 11. do 12. okt. tatovi vdrlí skoz okno v sobi tamošnjega kaplana č. g. Ivana Govediča, ravno odpotovavšega, ter mu pokradli vso obleko, obujo, perilo in drugih podrobnosti. Škoda se je cenila okoli 400 gld. Vkljub neprestanemu iskanju po noči in po dnevi se c. kr. žandarmeniji do sedaj še ni posrečilo iztaknoti gnjezda tatinske zalege.

Dražbe 32. okt. Johana Tručelj v Kušerniku 4156 gld. 25. okt. Jožefa Dobočnik v Oplotnici 1185 fl. Martin Domšič v Globokem 609 fl. 30. okt. Ferdinand Simandl v Repi 4830 fl.

Loterijne številke:

V Trstu 16. oktobra 1880: 59, 71, 75, 19, 87.

V Linci " " 40, 38, 5, 2, 27.

Prihodnje srečkanje: 30. oktobra 1880.

Naznanilo.

Pri sadje- in vinorejskejši šoli v Mariboru so početkom bližnjega šolskega leta dne 1. marcija 1881. razpisane 3 cele štipendije v znesku 73 fl. V to šolo ustopiši učenci morajo biti konči 16 let stari, telesno zdravi, proti osepuicam cepljeni, samični, pošteni in v predmetih ljudskih šol podučeni, in rojeni Štajerci. Zato naj prošniki predložijo vse dotične listine. Takšne so: krstni list, spričevalo o zadržanju, o zdravlji, šolska spričevala in od župana podpisani izkaz o premoženju. Prošnja mora vsak osebno predložiti ravnatelju deželne sadje- in vinorejske šole, najmenje do 1. dec. 1880.

V Gradci 4. oktobra 1880.

Deželni odbor štajerski.

1—10

Kot izvrstne priznane, prave

voščene sveče

izdelane iz pravega bučelskega voska
priporoča

P. & R. Seemann v Ljubljani.

3—6

Marijaceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse
bolezni v želodeci

in nepresežen zoper neslast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje, kislo podiranje, ščipanje, katar v želodeci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bliivanje, da glava ne boli (če izvira bolečina iz želodca), zoper krč v želodeci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve,

zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo,

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane 35 kr.

Prodava jih v Mariboru lekar g. Jož. Nos in trgovec g. S. Lucardi.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi, naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijaceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnene besede: Echte Mariazeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apotheker, sklenica mora biti zapečaten z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijačeljske matere božje, mora biti poleg te podobe vtisneno sodnijsko spravljeno **varstveno znamenje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **varstvenim znamenjem**. Izdelki podobnega ali istega imena, ki nimajo teh znakov istinitosti, naj se zavrzijo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznani, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci.

Glavna zaloga v lekarni „zum Schutzengel“, C. Brady, Kremsier.